

APOSTOLUL

CURIERUL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN BUCUREȘTI

A P A R E D E D O U A O R I P E L U N A

Redacția și Administrația :
ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTIL R

ABNAMENTUL

pentru preoți, diaconi și instituții 150 lei pe an
pentru cântăreți și paracliseri 100 lei pe an

SUMARUL:

1. Pastorală	<i>I. P. S. Patriarh</i>	7. Ecouri și propuneri	<i>Pr. D. Nicolescu</i>
2. Cuvântarea I. P. S. Patriarh	* * *	8. Cronica Externă	<i>V. Iudu</i>
3. Despre învierea morților	<i>N. Chișescu</i>	9. Căți noi	<i>N. Chișescu</i>
4. Dogma Euharistică	<i>Prot. S. Bulgakov</i>	10. Parohii vacante	* * *
5. Învierea Domnului	<i>N. Cozacu</i>	11. Daruri și Mulțumiri	* * *
6. În drum spre viață	<i>N. Chișescu</i>	12. Știri	* * *

Pastorală

Miron,

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Eparhiei Bucureștilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al României.

Cititorilor și celor ce vor asculta această scrisoare pastorală — har și pace dela Cel de sus, iar dela Noi doriri de bine și sănătate.

— ... cu adevărat mai împodobit decât raiul și decât toată cămara împăi ătească mai luminat s'a arătat — Hristoase — mormântul Tău izvorul învierii noastre.

(Din Cântările de la Paști)

IUBIȚII MEI FII SUFLETEȘTI,

Învierea Mântuitorului, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu o prăznuim astăzi din nou, umple de lumină firea întregă și înalță ca totdeauna sufletul omenesc pe culmea cea mai înaltă a vieții. Nu există om, care să-și deschidă inima pentru a primi în ea lumina învierii lui Hristos și să nu se simtă cu totul altul, înouit, înălțat și plin de puteri noi. Oricât de mult ar fi fost apăsător cineva de întunericul și zădărniciul obișnuite, în clipa aceasta de

revărsare abundentă a luminii Învierii Domnului, el se reculege, el simte că se petrece un lucru care-l privește foarte de aproape și pentru care inima îl îndeamnă, în taină, să dea totul pentru a-l păstra. E bucuria vieții veșnice, pe care învierea Mântuitorului o răscolește și o aprinde în treagă în inima omenească.

De obicei viața noastră este înăbușită de întunericul morții și deseori este asemenea unui câmp deschis, pe care aleargă în voie umbrele tuturor îndoielilor, necazurilor, suferințelor și ispitelor ce sfâșie sufletul omenesc și-l umplu de des-nădejde și neîncredere. Cred, că nu greșesc dacă voi spune, că mulți dintre iubii Mei fii sufletești, și poate chiar prea

mulți, se găsesc aslăzi tocmai în această stare de suferință și desnădejde. O! cât de mulțumit aș fi să știu, că slava Învierii Domnului a scăpărat și în inimile lor nădejdi noi și a altoit slăbiciunile lor cu puterile dumnezeiești dătătoare de viață!

Insuși Mântuitorul a trecut prin dureri și suferințe, cu cari nu se pot asemăna durerile și suferințele noastre, ale oamenilor. Iar înviind El din morți, noi suntem încredințați că orice suferință și neaz omenesc sunt cu totul trecătoare; ba chiar ele ne deschid poarta unei vieți noi. Această însă numai dacă credem cu adevărat, că „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le”.

* * *

Iubiții Mei fii sufletești. Învierea Domnului scoate la lumină două gânduri din adâncul sufletului omenesc, fără de cari viața e neaz, amar și deșertăciune. Înțaiu: gândul că noi înșine vom învia și vom trece deci din viața aceasta trecătoare și mărginită într-o viață veșnică.—Și al doilea: gândul că pentru a ne bucura într-adevăr de darul vieții veșnice, se cuvine să privim viața pământească ca o pregătire pentru viața cealaltă.

Este deci necesar, ca toți binecredincioșii Mei păstoriți și iubiți fii duhovnicești, să facă din aceste două gânduri dumnezeiești două coloane de sprijin și două lumini în viața lor de toate zilele.

Da, vom învia cu adevărat, pentru că și „Hristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le”. Lăsați și ajutați și voi, cu oricât de slabe puteri ați avea, ca acest gând să crească în sufletele voastre, să-și adâncească rădăcinile și să-și dea roadele binecuvântate. Cuvântul Mântuitorului Hristos, cuprins în sfânta evanghelie, cu deosebire ne învață și ne pune înaintea foarte adeseori acest gând: gândul că și noi, ceice credem în El și în învierea Lui, ne vom bucura la vremea sa de darul învierii și al vieții veșnice.

„Aceasta este voia Tatălui Meu, zice Mântuitorul, ca oricine care vede pe Fiul și crede în El să aibă viață veșnică și

Eu să-l înviez în ziua cea de apoi” (Ioan VI 40), — sau, „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan VI 54). Acest gând răsare și mai luminos din tabloul, pe care Mântuitorul îl face despre sfârșitul lumii, răsplata celor credincioși și pedeapsa celor necredincioși. Ascultați: „Când va veni Fiul Omului întru mărirea Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci ședează în jețul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte ciobanul pe oi dintre capre. Și va pune oile deadreapta, iar caprele deastânga.

Atunci va zice Împăratul celor deadreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu de moșteniți împărăția cea pregătită vouă dela întemeierea lumii. . . .

Atunci va zice și celor deastânga: „Duceți-vă dela mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui. . . . Și vor merge aceștia la pedeapsă veșnică, iar drepții la viața veșnică”. (Mat XXV 31—46).

Mântuitorul a grăit aceste cuvinte înainte de a învia din morți. Fără îndoială, că atunci—chiar pentru cei 12 ucenici ai Lui—înțelesul lor a putut să fie greu de prins, întunecat oarecum.

Câtă strălucire capătă însă toate cuvintele Mântuitorului despre învierea oamenilor spre viața veșnică în lumina slăvitei Sale învieri! După înviere înțelesul lor s'a limpezit ca apa izvorului de munte și gândul că și noi, credincioșii, vom învia a devenit pentru ucenici, ca și pentru toți creștinii din toate părțile și din toate timpurile, temelie vieții și nădejdea care a înnoit viața omenească și a împodobit-o cu podoabele netrecătoare ale sfințeniei.

Sfântul Apostol Pavel, vorbind despre învierea Domnului, ne învață ce se va petrece cu credincioșii: „Iar când acest trup stricăcios se va îmbrăca întru nestricăciune și acest trup muritor se va îmbrăca întru nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Moartea a fost înghițită de biruință. Moarte, unde este biruința ta? Moarte, unde este boldul tău? . . .

Drept aceea, frații mei iubiți, fiți sta-

lornici, neclătinați, sporind în lucrul Domnului, pururea, bineștiind că osteneala voastră nu este deșartă întru Domnul (I Cor. XV 54—58).

* * *

Iubiții Mei fii sufletești. Dacă lumina Învierii Mântuitorului luminează în sufletele noastre gândul că și noi vom învia, acesta—la rândul lui—ne silește, să convenim că viața pământească trebuie privită ca o pregătire, cu chibzuință și silință neîncetată pentru viața veșnică, la care suntem chemați.

Cel ce crede cu adevărat în învierea Domnului și nădăjduște în învierea sa personală, spre viața veșnică, acela nu-și poate lăsa viața la voia întâmplării. Pentru un asemenea om greutățile, necazurile și suferințele vieții, — descresc până la desființare.

Pentru că toate aceste necazuri, suferințe etc. capătă un înțeles: senzul că prin ele se ajunge sigur la mântuire și că le poartă împreună cu Hristos, care—fără nici o vină—a primit suferința de bună voie, sfințindu-o. Numai într'o societate, în care ideea despre viața viitoare este cu totul slăbită și în care deci stăpânește părerea greșită că totul se cuprinde între cele două puncte de capăt ale vieții omenești: leagănul și mormântul; numai într'o asemenea societate, pot lua naștere și se pot desvolta stări de dezorientare, de suferințe ce duc la desnădejde. Acest fel de societate pune centrul vieții omenești pe pământ, în bunurile, bogățiile ori ademenirile lui trecătoare, uneori chiar ucigătoare. Pe când viața omului își are începutul în cer și tot într'acolo tinde.

Intr'o lume însă, în care Învierea Mântuitorului rămâne o nădejde sigură în strălucirea și puterea ei dumnezească, în ca e credin'a în viața viitoare stă deasupra tuturor norilor de îndoeli și ispite—, viața omenească e un bun care prefește cu mult mai mult decât tot aurul și decât toate bogățiile lumii. Viața acestor creștini e socotită ca un dar dela Dumnezeu, pe care se cuvine s'o păstreze nu numai neatinsă și întreagă, dar îmbogățită și înflorită cu roadele silinței și înțelepciunii lor proprii.

Firește că și într'o asemenea lume luptele și frământările nu sunt inexistente sau excluse.

Dar aci, nu se luptă unii contra altora, numai din dorința de a doborî pe adversar, ci lupta se duce împotriva păcatului, deci și împotriva lui însuși, dacă păcatul este în el. Ce luptă admirabilă și îmbietoare la tot ceea ce e bun și de folos.

Pentru că un creștin nu uită niciodată, că e dator să privească viața ca o pregătire pentru viața cealaltă.

* * *

Iubiții Mei fii sufletești. Ziua învierii Domnului este, deci pentru toți prilejul de a birui un prezent turburător și a pune început unei noi vieți: a vieții în care să stăpânească gândul învierii noastre spre viața veșnică și gândul că viața aceasta e pregătire pentru cealaltă. În chipul acesta, învierea Mântuitorului desfășoară înaintea noastră pânda de lumină vie, în care zărim un viitor de pace și rodnicie abundentă pentru toți și pentru toate nevoile vieții.

Inchinarea pe care o aduceți Învierii Domnului din mormânt să fie o închinare de rugăciuni stăruitoare, ca tuturora să vă lumineze în suflet gândul învierii noastre și al pregătirii pentru aceasta. — Numai astfel veți putea să aveți mângâerea, că ați sărbătorit cu cuvință creștinească slăvitul praznic al Învierii Domnului și veți avea dreptul să vă lăudați—în Domnul—că ați adus prinosul vostru la întărirea temelilor neamului nostru românesc și la asigurarea unui viitor de pace și rodnicie, la care acest neam are dreptul. Prin credința în Învierea Domnului vom birui orice piedică, fiindcă adevărul cântării ce răsună în zilele Sfințelor Paști, în bisericile noastre ca și în casele creștinilor credincioși, rămâne neclintit: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viața dăruindu le”.

Cu patriarhicești binecuvântări,

al vostru de binevoitor și rugător
căt-re Dumnezeu de tot binele.

MIRON
patriarh

CUVANTAREA I. P. S. PATRIARH MIRON

dela deschiderea Adunării Eparhiale

Onorată Adunare Eparhială,

Cu întrunirea noastră de azi intrăm în al doilea period de constituire a organelor Bisericii pe temeiul nouilor legiuiri. După rapoartele oficiale primite, la noi a decurs reconstituirea în chip normal în cele mai multe locuri. Dar în schimb au fost în unele cazuri astfel de procedee, cari prin îndrăsneala și patima lor au aruncat o lumină urâtă asupra mentalității nu numai a masei alegătorilor, ci chiar și a multora dintre conducătorii intereselor obștești din unele parohii și chiar centre. Impresia nefavorabilă a unor asemenea cazuri, care în alte eparhii au fost și mai multe, a întărit în noi convingerea, că—precum în viața parlamentară de stat—poporul nostru nu are încă maturitatea de a se ști folosi spre binele obștesc de dreptul votului universal—așa și în viața bisericească. Dar—dacă în viața de stat vremea în care trăim, impune menținerea și practicarea acestui vot și drept cu anumite precauții, a căror necesitate se simte și la alte popoare mai înaintate—ca să fie deocamdată o școală practică a democrației, din care barem cu timpul să iasă cetățeni cu conștiința matură de a se ști folosi de el cu adevărat spre binele țării,—în biserică până la timpul acestei maturități trebuie simplificată tocmai procedura cu privire la constituirea adunărilor eparhiale, alegându-se membrii ei—d. e. de consiliile parohiale, compuse din frunțașii parohiilor—fără a mai mobiliza milioanele de alegători și a răscoli patimile electorale obișnuite. Reconstituirea periodică a corporațiilor bisericești—ori cât interes și orice mișcare ar deștepta în fiii bisericii—trebuie să decurgă în o atmosferă de iubire evanghelică, iar nu în spiritul răzbinător al frământărilor politice etc. etc.

Deși Biserica și conducerea ei vede bucuros și în corporațiunile bisericii pe orice fiu credincios al ei, totuși e necesar, ca mai ales candidații la locurile superioare să se trieze ei înșiși prin suta priceperii și a interesului, ce l'au arătat în tot trecutul lor față de Biserică, ori apoi votul unui corp electoral matur se facă selecționarea lor. La alegerile trecute s'au ivit și candidați, cari nu cunoșteau nici barem numele corporațiilor supreme, în care doreau a fi aleși; alții cereau chiriariilor să anuleze alegerile—afirmative abuzive—din zece-douăzeci parohii și să dispue altele, neștiind că aceasta este dreptul exclusiv al înseși adunării eparhiale; ba patriarhului s'a cerut chiar să decreteze el prin **ucaz** anulara sumară a întregii adunări eparhiale din oarecare mitropolie.

Ba s'au ivit și candidați în o eparhie, cari—

în loc să fie convingși de credința ortodoxă—și fac apărători ai sectanților. etc. e'c.

Deci mentalitatea și a corpului electoral și a multora din cei ce îi solicită votul—trebuie schimbată spre bine. Iară aceasta nu se poate face peste noapte. Se cere timp și școală. Și până atunci procedura trebuie simplificată, restrânsă,

Biserica n'are lipsă de a spori ocaziile de învățare, de răzbinare, de frământări păgubitoare credincioșilor ei, cari apoi să se perpetueze în întreaga viață a parohiilor, paralizând orice muncă pacinică și de progres.

Din contră—azi mai mult ca oricând—Biserica are mare trebuință, mai ales în corporațiile ei, de fii cu adâncă pricepere a rosturilor Bisericii, cu inima caldă pentru instituțiile ei, gata de jertfă pentru progresul lor și cu o vie și lucrativă conștiință ortodoxă, care să-i îndemne a o ajutura, și a-i apăra interesele în orice timp, în orice loc și orice dignitate socială s'ar afla. Altcum se va menține multă vreme dispropoția noastră față de neortodoxi, cari au pe toată linia, eparhii mai multe, dignitarii mai mulți, funcționari, preoți și deci muncitori mai mulți, școli și instituțiuni neasemănat mai multe, ceea ce se poate rezuma în tabloul, care ne înfățișează, cum cetățenii neortodoxi ies la muncă bisericească de e.: în un hectar de teren cu ZECI PLUGURI și obțin ca rezultat o recoltă—lamura productelor; pe când noi—ortodoxii—trebuie să muncim un hectar de teren înțelenit în acelaș timp CU UN SINGUR PLUG; și—dacă recolta noastră nu este «spini și pământădă», ci e cât de cât mulțumitoare, numai conducătorii ei știu frământările și sudorile crude, prin cari trebuie să treacă; mai ales că la noi ajung uneori în situații importante astfel de intelectuali, cari—fără a cunoaște situația din România nouă—în loc să pue umărul și să ajute Biserica—își fac un titlu de glorie a-i ataca muncitorii, a-i reduce, a-i destrăma centrele conducătoare, cum s'a întâmplat anii trecuți cu corpul protopopilor, cu justiția bisericească, forțată la inactivitate și cu multe altele.

Numai în corporațiunile centrale din București am pierdut 49 funcționari; ceea ce la alte culte nu s'a făcut; așa încât azi numai cu sfortări putem face față unui mers normal al chestiunilor de rezolvat.

Spre a împiedica asemenea porniri, și a spori pretutindenea numărul celor buni, conștiinți, vigilenți și pricepuți, rog pe noii membrii ai Adunării noastre arhiepiscopicești, ca—pe lângă nevoile lor și ale familiilor lor, azi atât de grele—să nu deie uitării nici sfânta Biserică a pă-

rinților noștri, a cărei misiune azi ar trebui să fie mai simțită. Și — studiind și aprofundând împrejurările — să se silească a găsi și căile și mijloacele, ajutând acolo, unde pot, ca prin muncă frățescă și armonie evanghelică cu toți fiii ei să se promoveze interesele bisericii, încât să nu fie loc și zi, fără de un cât de mic pas spre progres.

In deosebi trebuie stăruit, ca, în toate parohiile:

1. Să fie Biserica și toate ale ei în cea mai perfectă bună stare și ordine.

2. Ca slujitorii ei să fie cei mai buni și mai capabili de misiunea lor, implinind slujbele în o atmosferă de sfințenie și evlavie, care să atragă poporul la ele și să aibă asupra lui cea mai educativă influență.

3. La acestea să se asocieze cuvântul profesional al preoților, de adâncire a învățăturilor evanghelice, de generalizare a lor în toate sufletele credincioșilor; de întărire și alipire a lor de Biserica, ferindu-i de alunecări sectare și de orice rătăcirii păgubitoare Bisericii, țării și neamului, cu atât de frumoase și probate tradiții în trecut. Mai ales în zilele grele de azi singură Biserica cu poveștile ei de smerenie, de abnegație, de jertfă, de iertare, de răbdare, de împăcare cu ceea ce „Domnul a dat și Domnul a luat” etc. etc., este singura putere, care

ne poate mângâia, încuraja, care ne poate întări moralul și poate menține echilibrul sufletelesc al poporului.

4. Să se practice pretutindena mila creștinească, care luase în ani trecuți un început mult promițător în Arhiepiscopia noastră, și care chiar în zilele de azi atât de pline cu mizerii nu trebuie să înceteze, ci să se practice, unde nu-s bani, cu bucate, de cari ne-a dat Dumnezeu.

5. In deosebi trebuie ajutată creșterea viitoare a clerului, ca el să fie tot mai bine prevăzut cu armele spirituale, întru a face față greutăților sporite ale misiunii de azi a Bisericii.

6. Iară instituțiunile centrale ale eparhiilor trebuie sprijinite, spre a nu cădea jertfă situațiunii economice grele, și a le salva până când Dumnezeu se va îndura de noi și ne va ajuta să biruim greutatea vieții de azi.

7. Și mai ales să căutăm toți a fi buni fii ai Bisericii și practicanți ai vieții bisericesti după pilda părinților, cari ne-au lăsat moștenire nu numai numele și averea, ci și comorile sufletești ale credinții lor, care zilnic ne îndeamnă cu porunca. „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte se vor adăuga vouă”.

Cu aceste cuvinte deschid ședința.

DESPRE INVIEREA MORTILOR¹⁾

de Fericitul Augustin.

Ești trist fiindcă ai dus la mormânt ființa cea mai scumpă ție și deodată n'ai mai putut auzi glasul ei. Eră plină de viață și acum zace moartă.... nu mai simte nimic și nu mai ia parte la bucuriile și la desfătările celor vii.

Dar oare plângi tu sămânța, după ce ai pus-o în pământ? Dacă ar fi cineva așa de nepriceput încât să plângă sămânța pusă în pământ, îngropată, în glia brăzdată; dacă ar fi așa de necunoscător al lucrurilor pământeste, încât să plângă bobul de grâu, amintindu și de frumusețea lui, pe tot timpul verii și gândind: „Cum a putut fi îngropat acest bob de grâu, secerat cu atâta trudă, legat în snopi, treerat, păstrat în hambar! Priveam la frumusețea lui și ne bucuram de ea; și iată că pe neașteptate a fost răpit din ochii noștri: văd pământul răscolit, dar nu mai văd bobul de grâu nici în grânar și nici aici!....” dacă cineva ar vorbi astfel, i-am zice: „Nu te întrista! Acest bob de grâu nu mai e, desigur, nici în hambar și nici în mâinile noastre; dar mai târziu vom veni iarăș la câmpul

acesta și te vei desfătă la vederea recoltei îmbelșugate, aici, unde acum plângi holdele pustii....”

Secerișul se poate vedea în fiecare an; dar acela al neamului omenesc nu se va face decât o singură dată la sfârșitul veacurilor.... Până atunci orice creatură vorbește, dacă nu suntem surzi, despre *înviere*: Somul și deșteptarea se repetă în fiecare zi; luna se ascunde și se face nouă, în fiecare lună. Dece vin și de ce se duc frunzele copacilor? A sosit și iarna și cu siguranță că acești copaci uscați se vor înverzi iarăș la primăvară. Și aceasta fi-va oare pentru întâia dată? N'ați mai văzut-o și anul trecut? Ba da: toamna a adus iarna, primăvara a adus vara. Anul începe din nou la timpul care a fost rânduit; și numai oamenii, făcuți după chipul lui Dumnezeu, să moară și să nu mai învieze nici odată?

Din latinește

de N. CHIȚESCU

1) Sermo CCCLXI (cap. VIII sq.: exemplum resurrectionis in semine) P. L. Migne, col. 1603—1603, vol. 39.

DOGMA EUHARISTICA

Protoiereul S. BULGAKOV

Înainte de toate, trupul lui Christos fiind prezent *substantialiter*, e liber de orice determinări spațiale, ba chiar se poate spune că, *localiter* (Qu. LXXIV, a. V.) el nu e prezent în locul ocupat numai de *species sacramentorum*. Prin aceasta se explică și posibilitatea prezenței sacramentale a lui Christos într'unul și același timp în mai multe altare, și tot astfel și posibilitatea prezenței Sale — întreg și nedespărțit — în fiecare părticică a sfințelor Daruri, fiindcă prezența Sa substanțială este supra spațială (tot astfel, firește și supratemporală¹⁾ și se schimbă numai darurile euharistice (*species*) în care El e prezent, (spre deosebire de *la presence corporelle du Sauveur dans le ciel, ou se realise la localisation proprement dite*²⁾).

În modul acesta, prezența substanțială a lui Christos în sfințele Daruri, e legată de elementul euharistic — *species*, — care — la rândul său există *sine subiecto*, asubstanțial, reprezentând în această accepțiune numai un fel de vizibilitate, aparență, (Descartes), deși își menține toate facultățile de reacțiune asupra simțurilor noastre și locul său în lume.

Prin urmare, minunea euharistică — după concepția teologiei romano-catolice — consistă din supranatural și, până la un punct oarecare, și din antinatural: unirea laolaltă a substanței trupului și a substanței sângelui lui Christos, private de accidentele lor, cu accidentele — streine lor — ale pâinii și ale vinului, care și-au pierdut substanțele lor proprii. Fiind reciproc streine unele față de celelalte, substanța trupului și aceea a sângelui lui Christos și accidentele pâinii și ale vinului, în taină sunt unite într'un atare grad de inseparabilitate, încât odată cu distrugerea accidentelor dispăre, încetează și prezența substanțială. Trebuie să adăugăm, pentru mai multă claritate, că în acest caz, accidentele pâinii și ale vinului, separate între ele (adică așa cum ni se înfățișează), se reîntorc în categoria obiectelor acestei lumi, cece înseamnă că și primesc din nou substanțele lor proprii. — dând astfel naștere unei *transsubstanțieri* (după cum spune Okkam: *quod ex non substantiis potest fieri substantia*).

Pe lângă acestea, accidentele pâinii și ale vinului, componentele firii neschimbate a elementelor euharistice, care — deși private de substanțe, sunt totuși independente, rămân așa cum au fost. În modul acesta, se introduce în înțelegerea tainei dualismul: trupul și sângele se dau **sub chipul** pâinii și al vinului, stabilindu-se prin aceasta nu numai o deosebire ci și o împotrivire fățișă între *substantia* și *species* (*apparences*), fapt cu care și până astăzi se mândrește teolo-

gia romano-catolică, socotindu-l ca un privilegiu exclusiv al său³⁾). Desfășurarea acestei chestiuni este, succint, următoarea: indoelii exprimată de Berengarius, de Wiclef și în general de toți ceilalți raționaliști, cu privire la forma în care se cuvine înțelegea efectivitatea neschimbării pâinii și a vinului în trup și sânge la săvârșirea tainei, teologia romano-catolică i-a răspuns printr'o recomandare a acestei indoelii. Fiindcă teoria despre transsubstanțiere nu este altceva decât una din variatele teorii despre împănare (*impanatio*), adică o variantă a doctrinei care învață că: *in pane, sub pane et cum pane* se comunică trupul și sângele lui Christos. Recunoașterea că pâinea și vinul nu-și mențin decât accidentele, este în realitate tot una cu confirmarea credinții comune a protestanților, cari susțin că pâinea și vinul rămân aceleași, și că trupul și sângele lui Christos se unește cu ele în momentul consumării lor de către credincioși. Prin urmare protestantismul limitează această unire numai la momentul împărțirii, catolicismul însă, o extinde și dincolo de acest moment. Atâta tot.

Doctrina despre *transsubstantiatio* se întemeiază pe distincțiunea făcută de Aristotel între *ὄνεια* — substanția și *σμεσηχό:* — accidentia, dezvoltându-se în legătură cu această distincțiune. Odată cu dogma despre transsubstantiatio, biserica romano-catolică a trebuit să dogmatizeze și această doctrină, întrucât fără ea ar fi pierdut din însemnătate toată această construcție. Și e foarte ciudată dependența aceasta a dogmei, în esența ei, de doctrina unui filosof, pe lângă aceasta și păgân.

Într'adevăr nu se poate nega legătura teologiei creștine cu filosofia elenică, deoarece prin ea s'au pregătit termenii și s'au fixat limitele logice pentru exprimarea dogmelor. Astfel noțiuni ca *ὄνεια*, substanția, esență, *ὑπόστασις* — ipostas, substanță, *ἐνέργεια* — energie, forță, *φύσις* — natura, firea și altele asemenea cari au pătruns în definițiile dogmatice, aparțin lexiconului filosofiei elenice. Dar teologia dogmatică, primind acești termeni, nu introduce odată cu ei — în componența învățăturii bisericești — nici-o doctrină filosofică pură, — fie e a lui Platon sau Aristotel, a stoicilor sau a neoplatonicilor. Ea se folosește numai de noțiunile făurite de ei, dându-le în același timp o întrebuintare proprie și adese ori schimbându-le chiar și accepțiunea

1). Pe lângă aceasta, doctrina romano-catolică se străduiește să păstreze în același timp și realitatea acestei prezențe

2). G. Barielle; op. cit., p. g. 176.

3). A se vedea capitolele: Euharistie, Apparences, *zesse* din Dictionnaire de theologie catholique.

lor primară (ca de exemplu ὑπόστασις în de-terminarea dogmei trinitare).

Definițiile dogmatice ale bisericii, pun o temelie cu desăvârșire nouă studiului filosofiei creștine (atât în epoca patristică, cum și în cea ulterioară ei). Această filosofie să sprijină în adevăr pe filosofia antică, dar n'o repetă. Cu toate acestea, în doctrina despre transsubstanțiere ni se prezintă un caz cu totul contrariu, fiindcă aici nu filosofia aduce servicii teologiei, ci teologia e sclava filosofiei prin aceea că primește ca adevărată una din doctrinele ei, punând astfel în dependență directă de această filosofie — ca pe un caz particular al corelației generale dintre substanță și accidente — toată teologia euharistică.

Sclavajul acesta, chiar prin sine însuși e condamnat, în general, pentru teologie; în cazul de față însă, el e și mai mult de condamnat întrucât este vorba despre una din cele mai insolubile chestiuni. Insuși Aristotel, cu toate că și expune doctrina sa despre categorii în *Metafizică*, dă totuși mai curând acestei doctrine un senz logic sau gnoseologic, care corespunde, în gramatică distincțiunii: subiect și predicat, substantiv și atribut. În gnoseologie (sau în teoria cunoașterii — nota traduc.), acestei distincțiuni i-ar corespunde deosebirea kantiană dintre *Ding an sich* (lucrul în sine) sau *noumen*-ul ca bază sau esență incognoscibilă și transcendentă experienței și cunoașterea experimentală, care nu pătrunde lumea obiectelor în sine însăși, ci se mărginește să coordoneze datele experienței. Cealaltă însemnată gnoseologică a împărțirii în substanțe și accidente, poate să consistă în aceea că, substanța este categoria comună a *obiectivității* (adică a însușirilor obiectelor — nota traduc.), — unitatea formală a atributelor sau a accidentelor, și care își are fundamentul în unitatea transcendentală a conștiinței; cu altele cuvinte, ea este „categoria rațiunii pure”. Dar, evident, interpretarea pe care o dă biserica romano-catolică lui Aristotel, nu coincide cu niciunul din aceste concepte: în afară de aceasta, nici unul din ele nu e suficient pentru scopurile doctrinei catolice în ceea ce privește transsubstanțierea, fiindcă substanța ca noumen sau categorie logică și gnoseologică, nu poate fi supusă niciunei transformări sau conversiuni (*conversio*). Pentru aceasta, ea trebuie să fie transformată în realitate metafizică, ceea ce în aristotelism corespunde — în general vorbind — numai uneia din posibilitățile sistemului său și în niciun caz posibilității celei mai bune și unitare (cu toate că ea se întrebuițează în sensul acesta — nu întotdeauna însă cu succes — și în trilogia patristică). Intocmai așa și procedează de altfel scolastica, pentru care *substantia* este o realitate, nucleul firii, ale cărei radiațiuni se realizează în accidente, într'un fel de electron metafizic sau ieon, ca focar al energiei care există, care acționează în lume. Pe lângă acestea, orice obiect — fără nicio excepție — mare sau mic, în-suflețit sau neîn-suflețit, scaun sau om, plantă sau

inger, totul în lume are substanță și accidente. În afară de aceasta, numărul obiectelor se află într'o continuă oscilație, fiindcă obiectele dispar, apar sau trec neincetat unele într' altele, iar odată cu ele și substanța lor, așa că în lume se săvârșește o incontinuuă transsubstanțiere. Mai mult decât atât: în lume există elemente simple și elemente compuse: oaie și turmă, copac și pădure, vârful Montebanc și munții Alpi, stele și cer instelat, om și națiuni etc., etc., și toate acestea își au substanța lor împreună cu accidentele ei. Pe scurt deci: lumea este un torrent de substanțe și jocul lor neincetat, un fel de vecinic *trans*. . . .

Teoria aceasta, examinată pur filosofic, e atât de grosieră și de incompatibilă cu cunoștința filosofiei contemperane, încât susținerea ei ca o evidență ce ni se impune de la sine, așa cum face dogmatica romano-catolică în privința transsubstanțierii, apare de-adreptul forțată rațiunii noastre, cu desăvârșire inutilă și nejustificat arhaizată. Cel mult putem să vedem în ea una din posibilitățile metafizice ale cosmologiei la rând cu celelalte, cu toate că și acest lucru e greu de acceptat; dar aici, la romano-catolici ea alcătuiește singura normă de cunoaștere, singurul criteriu obligatoriu.

Istoria filozofiei cunoaște diferite sisteme doctrinare cu privire la substanță, ajungându-se chiar până la totala ei negare de către Hegel¹⁾: *Substantia sive Deus* a lui Spinoza, monadologia lui Leibniz, atomismul și hilosoismul materialist, spiritualismul cu toate variantele lui, fenomenalismul kantian, etc.²⁾ Intre acestea posibilități (sau sisteme), cel mai mic loc îl ocupă una singură conform căreia, fiecare hostie sau părticică

1) Vladimir Soloviev spune amuzându-se: „Nu mai există substanțe fiindcă le-a distrus Hegel; dar vom trăi minunat de bine și fără ele”. Soloviev uită însă, în momentele acelea, că substanțele fuseseră recunoscute ca atare în canonul tridentin prin dogmatizarea doctrinei lui Thoma d'Aquino, fapt ce nu se poate să-i fi fost indiferent tocmai lui Soloviev.

2) În doctrina despre substanțe și accidente, se introduce o duplicare naivă și inutilă a realității, împotriva căreia are dreptate empirismul, care vede în materii sau lucruri o „legătură” de atribute. Conform acestei teorii substanța se concepe ca un duh ipostatic, ὑπόστασις — substanția, care este subiectul tuturor componentelor sau al accidentelor ei, dar aceasta nu se referă nicidecum la materii, ci la ființe. Ca substanță se poate socoti universul întreg, fie ca existență spirituală, fie ca una materială (ὕλη), fie ca un tot, fie ca un organism de monade substanțiale, care posedă dintru început o existență „prestabilită”. În fine, substanța poate fi concepută și în sensul gnoseologic formal, ca un subiect transcendent sau ca o sinteză categorială, care determină însușirile obiectelor. Pentru a se face înțeleasă și convingătoare, trebuie — în primul rând — ca teoria lui Aristotel să fie transpusă în limbajul filosofiei critice contemperane; iar în al doilea rând, trebuie să fie reconstituită filosofic. În forma-i actuală, rămâne atât de problematică, încât apare, în orice caz, ca ceva inutil teologiei euharistice și oricărei teorii despre transsubstanțiere: în cazul nostru, ea constituie foarte puțin un atentat, fiindcă «tentativa aceasta e săvârșită cu mijloace de minimă valoare».

de pâine și fiecare picătură de vin, își are substanța sa proprie, iar aceasta își cunoaște, își urmează soarta sa¹⁾. Acceptarea unei asemenea teorii n'o îngăduie însă conștiința filosofică. Aci nu se cer fapte înalte de credință și nici umilire în fața tainei (care nu există), ci admiterea pe încredere a unei definiții raționale și insolubile, care nu are un raport direct cu credința creștină.

Doctrina despre substanțe și accidente se extinde nu numai asupra obiectelor acestei lumi, ci și asupra trupului lui Christos, care se află în ceruri și care aparține Aceluia ce stă de adreapta Tatălui, adică Fiului lui Dumnezeu. Și trupul acesta își are și el substanța și accidentele sale la care, în momentul tainei, firea substanțială se poate despărți de cea accidentală, substituindu-și substanța sa substanței pâinii și a vinului, cari, la transsubstanțiere, își păstrează propria-le înfățișare sau aparență. Trupul și sângele lui Christos care se află în ceruri, intră, se coboară în rândul obiectelor pământesti, separându-și astfel soarta, rostul lor esențial prin aceea că devin schimbătoare pământ—boabe—făină și apă—pâine—trupul lui Christos—trup omenesc (în care intră prin consumare) și apoi din nou pământ și așa mai departe. Transpunerea aceasta a Sfântului Trup în rândul obiectelor pământesti (imanentizarea lui) îl distruge și nu corespunde nicicum firii preamărite a trupului Domnului care este în ceruri. Citarea, indicarea atotputerniciei lui Dumnezeu, care se aplică aici atât de neînțeles și fără niciun discernământ, e cum nu se poate mai deplasată, pentru că, dacă atotputernicia divină învinge în adevăr imposibilitățile factice, covârșind astfel puterile de înțelegere ale omului, ea nu poate să fie în niciun caz o ineptie, un absurd logic sau metafizic²⁾.

Am spus că, *cosmismul* este particularitatea capitală a teoriei despre transsubstantiatie și că acest cosmism îi determină atât problema cât și doctrina. Intre preamăritul trup al Domnului Celce a înviat și s'a înălțat la ceruri — pe de-o parte, și pâine și vin pe de alta, nu se face aici nicio deosebire mai accentuată de cum se face între feluritele obiecte sau substanțe ale lumii acesteia. Din această cauză, Trupul acesta e așezat la rând și în corelație imediată, directă cu ele. Acestui sistem îi corespunde și următoarea construcție: trupul și sângele lui Christos, ca materii sau elemente cari și-au substituit substanța lor substanței pâinii și a vinului, stabilesc împreună — *per concomitentiam* — sălășuirea în hostie atât a sufletului cât și a spiritului Mântuitorului, adică stabilirea totală a Fiului lui Dumnezeu *totus Christus*.

Și astfel, dintr'o parte *transsubstantiatie* se conține ca o substituere a substanței unei materii substanței altei materii, de unde rezultă cât se poate de clar, că amândouă aceste substanțe se găsesc pe unul și același plan ontologic. De cealaltă parte, accidentele pâinii și ale vinului —

deși lipsite de substanțialitatea lor — rămân subiective, păstrându-și în același timp realitatea lor, sau altfel vorbind, rămân pâinea și vinul în cari, într'un chip tainic (substanțialiter) se stabilește Christos, care ni se dă pe sine însuși hrană în pâine, cu pâine și sunt chipul pînii (în pane, cum pane et sub pane). Chiar așa: de-a dreptul și — natural — succesiv, se și afirmă în teoria despre *impunatio* a lui Martin Luther (care se ridică cu învierșunare împotriva teoriei ari-totelice despre transsubstanțiere a lui Thoma d'Aquino). Transsubstanțierea, ca și împănarea, neagă prefacerea și nu o confirmă (după cum cred unii teologi — chiar ortodoxi). În general, eresurile reformate cu privire la dogma euharistică n'au fost numai provocate și ca atare isvorâte din cosmismul materialist al teoriei despre transsubstanțiere, ci totodată și o reacțiune firească și puternică împotriva impasurilor în care se află această teorie, ca o dorință de evadare din sfera acționistă a dificitismului, — tăgăduitor al preferenței, — și conținut în doctrina despre transsubstanțiere.

Dar o altă particularitate a teoriei despre transsubstanțiere, legată cu negarea prefacerii sfintelor Daruri conținută în ea, o constituie înțelegerea deosebită privitoare la prezența reală a Domnului în sfintele Daruri. Conform acestei înțelegeri, avem în sfintele Daruri nu numai trupul și sângele lui Christos, dăruite de El pentru împărtășire, ci pe Insuși Domnul, care se întoarce tainic (substanțialiter) pe pământ și se stabilește în hostie. Prin urmare, aici avem ceva mai mult decât numai prefacerea pâinii și a vinului în trupul și sângele lui Christos *pentru împărtășirea credincioșilor*; — avem directă sălășuire a Domnului în hostii. Numai aceasta singură e de ajuns ca să nege — de fapt — puterea Înălțării Domnului, din moment ce El se reîntoarce pe pământ ca să fie prezent în nenumărate altare și în nenumărate hostii — măcar și nevăzut — sau mai adevărat, „subt aspectul“: *in pane, sub pane et cum pane*. Împărtășirea — în această accepțiune — se înfățișează numai **ca unul** din scopurile acestei noi veniri, noi coborâri a lui Christos și a sălășuirii Sale în hostie. Christos e prezent, în deosebire, în hostiile pământului, în loc determinat, în altar determinat. Și dintr'o atare concepție, a apărut și s'a dezvoltat în mod natural

1) În adevăr, teologii romano-catolici susțin că prinții cari au luat parte la sinodul tridentin, n'au avut intenția să facă legătură, în definițiile lor, cu nici o doctrină filosofică. Totuși, dacă ar fi să excludem doctrina lui Thoma d'Aquino, care se întemeiază pe Aristotel, n'am putea înțelege nimic din această definiție și, în consecință, nici n'am putea-o admite.

2) Un astfel de absurd apare — de exemplu — opinia lui Durs Scot (teolog englez din evul mediu, adversarul hotărât al lui Thoma d'Aquino, a fost unul din interpreții cei mai subtili ai filosofiei scolastice și apărătorul realismului; 1274-1303; nota traduc.), care susține, în legătură cu transsubstanțierea, că prin atotputernicia lui Dumnezeu, materia poate fi convertită în forma: pâinea în suflet și altele asemenea.

un anumit cult al sfințelor Daruri, care a și devenit atât de tipic catolicismului celui mai recent. În forma aceasta, teoria despre transsubstanțiere a romano-catolicilor, nu-și atinge scopul, fiindcă îl depășește: în locul prefacerii sfințelor Daruri, ca pâine cerească *pentru împărțisire*, ea coboară pe Christos pe pământ, negînd — într'o formă acoperită — puterea înălțării. În adevăr, toate aceste lucruri sunt învăluite într'o substanțialitate metafizică; dar nu e oare tot una a avea pe Christos în hostie, cu a-l avea în forma sa pămîntească, din moment ce este unul și același Christos, — *totus Christus*, cu toate puterile și în toată plinătatea corporalității Sale?

Să nu fie oare cu puțință o altă înțelegere a tainei, din moment ce recunoaștem realitatea prefacerii sfințelor Daruri și în legătură cu această prefacere și realitatea prezenței Domnului nostru Iisus Christos în ele? Până acum nu s'a dat decât un singur răspuns, și acesta în sensul teoriei despre transsubstanțiere, unde, chiar teologii ortodocși, în deosebi în criticele aduse protestantismului, au repetat — nevădit și fără a se ține seamă de consecințe, teoria aceasta, care s'a strecurat chiar și în definițiile privitoare la învățăturile de credință cu însemnătate „simbolică”. Totuși, Ortodoxismul nu și-a spus încă — aici — cuvântul său. Deaceea, trebuie să ne întoarcem — în primul rând — la teologia patristică (1000 de ani în urmă), la doctrina sfinților Părinți bisericești, pe care s'o facem călăuză reală, efectivă; s'o desvăluim și s'o aplicăm constructiv teologiei timpurilor noastre. În al doilea rînd, e neapărată nevoie pentru săvârșirea acestui lucru, de răsturnarea totală a modului în care e pusă problema *liberându-ne de cosmismul romano-catolic*, care a materializat problema euharistică, sprijinindu-ne, întru desvăluirea ei, *nu pe Metafizica lui Aristotel, ci pe Evanghelie*. Cu alte cuvinte, trebuie să situăm din nou chestiunea aceasta pe terenul ei creștin, fiindcă — după ființă și integral — *ea este o chestiune Christologică*.

Cugetarea teologică a catolicismului a rămas neputincioasă (și această slăbiciune s'a întipărit în dogma tridentină a transsubstanțierii) în fața chestiunii referitoare la ceea ce se transformă în **materia** pâinii și a vinului la prefacerea lor în trupul și sângele lui Christos, cum poate să intre o materie în alta și cum se raportează între ele în coexistența lor fizică. Problema aceasta a determinat conținutul doctrinei euharistice în catoli-

cism și tot ea l-a determinat și la protestanți, deoarece — în privința aceasta — catolicismul și protestantismul se găsesc mult mai aproape unul față de celălalt decât se pare.

È de remarcat mai întâi faptul, că în sînta teologie patristică, de-alungul celor opt secole ale ei, nu s'a ridicat nicidecum această chestiune *fizică* în ceea ce privește Eucharistia, — sau, mai precis, în ceea ce privește chestiunea: ce se întîmplă cu pâinea și cu vinul la prefacerea lor în trupul și sângele lui Christos? Venerarea tainei a închis par'că ochii Sfinților Părinți, neîngăduindu-le s'o scruteze în momentele săvârșirii și nici să se întrebe despre ceea ce se petrece în chip nevăzut.

O mărturisire îndrăzneală și puternică, — dependentă sau, mai precis, independentă de evidențele sensoriale, — și afirmarea neîndoelnică a credinții că pâinea și vinul sunt trupul și sângele lui Christos, este tot ceea ce aflăm la Sfinții Părinți în legătură cu acest subiect. Și explicarea acestei absențe e imposibil de căutat numai în împrejurările istorice: pe deoparte, greutatea firească a minții de a pricepe ceea ce săvârșește în Sf. Taină cu învingerea identității, prin răsturnarea evidențelor sensoriale, răsturnare accesibilă oricărui veac; (deci și Iudeii, auzind „minunatele cuvinte” (Ioan Cap. VI) despre trup și sânge, care se dau pentru mîncare, n'au putut să înțeleagă aceasta și s'au depărtat de Christos); pe de altă parte, doctrina lui Aristotel a fost bine cunoscută Sfinților Părinți, și în alte cazuri ea se reflectă în operele lor. Totuși, nu numai că la Sfinții Părinți nu există o teorie fizică în privința prefacerii (afară de unele cazuri răslețe), dar lipsește însăși problema, care a apărut pe terenul raționalismului născând, odată cu începutul renașterii umaniste (împreună cu cosmismul ei), renaștere care se anunță din epoca cea mai timpurie a scolasticeii.

Sprijinindu-ne pe doctrina Sfinților Părinți, putem să ieșim la aer liber din labirintul scolasticeii, deși pentru aceasta sunt necesare mari eforturi de cugetare.

În general, calea tradiției bisericești nu e numai conservatoare, ci și creatoare.

(Urmează)

Traducere din Rusește și Bulgărește de
Preotul Paraschiv Angelescu

CUGETARI

A te mânia, e adesea a răzbuna pe tine greșala altuia.

Zweist

Ci tu, o omule al lui Dumnezeu, tuși de aceea (avușii) și urmează dreptatea, cucernicia, cre-

dința. dragostea, răbdarea, blîndețea. Luptă-te lupta dreaptă a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat și pentru care ai dat bună mărturisire înaintea multor martori. I. Timotei VI11-12

INVIEREA DOMNULUI

„Și au aflat piatra răsturnată dela ușa mormântului. Și intrând înăuntru, nu au găsit trupul Domnului Iisus”. Luca XXIV 2-3.

O lucruri minunate și necuprinse! Ce taină ascunde oare mormântul Invățătorului iubit?

Ce trebuie să creadă femeile mironosițe? Au fost oare numai niște păreri toate cele întâmplate în ajun și încă o seară mai înainte? Nu fusese oare Invățătorul cel ce se rugase cu sudori de sânge în grădina Ghetsimani, în timp ce ucenicii lui iubiți dormeau? Și nu primise el cu supunere, ca un fiu ascultător, să bea întreg paharul suferințelor, cu toată cutremurarea pe care o încercase gingașa sa făptură? Și apoi, nu fusese el sărutat cu viclesug de ucenicul vânzător? Și nu fusese prins, ca un fărădelege, și dus la judecată în fața celor păcătoși? Fuseseră, oare, toate acestea numai niște inchipuiri? Dar batjocurile, scuipările, bătăile peste față și incununarea cu spini, în urletele unei mulțimi setoase de sânge nevinovat, tot păreri fuseseră? Și nu au ziseră cu urechile lor, îndureratele femei, îngrozitoare sentință strigată de mii de guri invenitate: „Să se răstignească, să se răstignească!”? Și nu se frânsese de povara durerii inimile lor, văzând pe dulcele lor Mângâietor doborât de greutatea crucii? Și vai, nu căzuseră ele străpunse de durerea când palmele, ce binecuvântaseră de atâtea ori mulțimile și picioarele ce alergaseră neobosite să scoale pe fiica lui Iair și să ridice din groapă pe Lazăr pe carele îl iubea, fuseseră străpunse de piroane?

Și însfârșit, nu propriile lor mâini coboriseră, cu evlavie, de pe cruce, trupul rece al aceluia ce după ce băuse până, la fund paharul dat lui de Tatăl, se stinsese cu cuvintele iertării pe buze, și nu pususeră ele în toată groapa corpul „fără chip și fără frumusețe” al Mielușelului înjunghiat, în mormântul cel nou din grădină, tocmai când și soarele își stingea ultimele raze? Și nu rămăseseră ele, până în clipa aceasta a venirii disdimeineață la mormânt, nemângâiate că nu putuseră să-și îndelinească și ultima datorie față de trupul schingiuit al Domnului, aceea de a-l unge cu miresmele înmormântării? Acesta doar eră și motivul pentru care, cu noaptea în cap, pline de nerăbdare veniau la mormântul Invățătorului. Și iată că aci lucruri minunate văd ochii lor.

Să fie oare adevărate acestea, sau vreo amăgire li se pregătește lor, niște biete femei neputincioase? Iată piatra cea mare, ce astupă intrarea mormântului și la care se gândiseră cu îngrijorare tot drumul, că nu vor putea s'o dea în lături, zăcea răsturnată într-o parte. Iar trupul nicăirea! L au luat, oare, deaci și l-au dus în altă parte? Dar cine? Și nu e oare nimeni care să le dea un răspuns, nu e nimeni care să le lămurescă ce poate însemna aceasta?

„Pentruce căutați pe cel viu între cei morți? „Nu este aici, ci a înviat...” Luca, XXIV, 5-6.

O strălucire, o bucurie! Cine sunt acești bărbați luminați? Lumina lor orbește, cine îi poate privi, în față? Și ce însemnează cuvintele lor minunate? Cine poate înțelege vorbirea lor frumoasă? Și totuși ei spun limpede: *Pentruce căutați pe cel viu între cei morți? Nu este aici ci a înviat!.. A înviat... a înviat... răsună ecoul diminetii sfinte, în grădina înverzită de lângă Golgotha! O bucurie sfântă, o minune preamărită!.. Veniți ucenici, grăbiți de vedeți puterea celui Preainalt! Ce stați trști și nemângâiați? Inimile voastre trebuie să tresalte de bucurie la vestea aceasta. Ați uitat oare cuvintele Invățătorului, voi care v'ați hrănit cu ele atâta timp? Și noi le uitasem, de bunăseamă, dar noi suntem niște biete femei. Pe când voi sunteți aceia pe care vă iubea Domnul și vă luă totdeauna cu El. Voi ați văzut toate minunile sale, voi n'ați pierdut nimic din cele ce a făcut și a vorbit Invățătorul. Pe alții i-a mai lăsat deoparte, când a făcut unele minuni, dar pe voi, Petre și Ioane, v'a făcut părtași la toate bucuriile și întristările sale. Au nu v'a luat pe voi pe Muntele Tabo- rului, ca să vă arate slava Sa, pe cât vi se putea? Și când s'a rugat Domnul în grădina Ghetsimani, nu v'a luat numai pe voi ca să veghiați împreună cu El? Și nu v'a spus El tuturor, la cină: „Puțin și nu mă veți vedea și iarăși puțin și mă veți vedea?” Ce, nu înțelegeți nici acum sensul acestor cuvinte pline de dulceață ale Invățătorului? Trebuia să le înțelegeți de atunci, din seara aceea, dacă ați fi avut mai multă credință, căci Domnul v'a și lămurit cuvintele Sale: „Voi acum trști sunteți, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu va lua-o dela voi”. Acum este pentru noi bucuria aceia pe care nimeni nu va lua-o dela noi. Grăbește-te Petre, nu te mai îndoi de cuvintele noastre, căci nu vedenie mincinoasă am avut, ci îngerii Domnului ne-au vestit toate acestea.*

S'au poate te rușinezi că te-ai lepădat de Invățătorul de trei ori înainte de a cânta cocoșul. Dar Domnul e bun și iartă până de 70 de ori câte 7, cum ți-a spus odinioară; deci aleargă tu cel dintâiu și vezi mormântul gol, ca să spui apoi și celorlalți. Iar voi, Luca și Cleopa, lăsați călătoria voastră spre Emaus și grăbiți spre locul unde a zăcut Domnul, ca să vă bucurați cu bucurie mare.

„Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru dânsa”.

Bucură-ți și tu, suflete al meu, în ziua aceasta, oricare ar fi griile și necazurile tale! Lasă totul și te veselește căci ce pot însemna preocupările

și planurile tale pe lângă bucuria ce o aduce omâniirii învierea Domnului ?

Bucură-te și cântă cu veselie că s'a biruit moartea și boldul păcatului s'a frânt! Uplete-te de mireasma laudei, căci Mântuitorul îți aduce învierea. Dacă vreo îndoială te mai chinuște, vino și ascultă, în Biserica Domnului, asigurarea îngerului: „Nu este aici, ci a înviat!”

Ascultă cuvintele celor ce au văzut și au mă-

turisit și te pleacă smerit și fericit în fața adevărului. Inoeste-te acum suflute, ca și noul Ierusalim, saltă și te bucură ca Sionul, căci mărirea Domnului și peste tine a răsărit, înviind Christos. „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim întru dânsa!”

N. Cazacu

IN DRUM SPRE VIAȚA

A venit Petru și celălalt ucenic și au pornit spre mormânt. Și alergau amândoi împreună.....

(Ioan XX 3-4).

Unul dintre momentele cele mai mișcătoare ale istorisirii Învierii, este cel descris la începutul Evangheliei Sf. Ioan. Înaintea noastră se desfășură tabloul înfățișat de atâția artiști mari: Chipurile aprinse de o dorință unică, întreaga ființă a celui mai bătrân și a celui mai tânăr dintre Apostoli, avântându-se spre mormânt, într'o goană, a cărei iuțeală e bănuită numai printr'un amănunt discret, lăsat de Evanghelist: Sf. Ioan ajunge înaintea lui Petru,

Ălergau Apostolii de groaza nemicinicii și a disperării, către Cel ce fusese unica nădejde a lui Israil, spre a se încredința că moartea nu putuse înghiți viața, că puterile ei fuseseră deapururi învinse.

Nu mai vedeau nici florile primăvăraticе ale grădini lui Nicodim, căci uitaseră de ei înșiși și de tot ce-i legă de lumea aceasta; căutau, cu toată ardoarea, adevărul. Și l-au aflat îndată, neșarmurit, întreg: Hristos a înviat!

* * *

Ce lucru minunat e găsirea unei ființe de care e legată existența ta însăși, după ce o crezuseși deapurura pierdută! Iar după ce ai aflat-o ai vrea să știi ce a făcut în fiecare clipă petrecută departe de tine.... Dar, dacă Sf. Evanghelie ne spune prea puțin și din ceea ce făceau ucenicii și Maica Sa, zdrobiți de moartea nepraznică a Invățătorului, apoi ele nu ne dau aproape nici o lămurire asupra faptului însuș al Învierii.

Atât știm dela Sf. Petru: că El a mers

să propoveduiască celor ferecați în închisoare; iar Sf. Tradiție ne-a lămurit că a coborât în iad ca să zmulgă diavolului prada sa.

Am vrea să știm cum s'a întors sufletul în cinstitul Lui trup, cum l-a transformat și cum eră în clipa învierii Sale — așa precum un mare artist a immortalizat în piatră chipul lui Napoleon, ridicându-se din mormânt, spre Glorie!')

Dumnezeu n'a îngăduit acest lucru, căci, zice filozoful, ceea ce e necunoscut și ceea ce nu se poate cunoaște vor fi, poate, mereu de trebuință fericirii noastre²⁾. Dar ceea ce ne e trebuincios, îl știm: Iisus Hristos n'a pierit, El a înviat.

Nu ne mai copleșesc tainele morții, căci Hristos ne-a lămurit tainele vieții! Luminile ei se revarsă, neînpuținată, de pe sfintele altare: de acolo înțelegem noi că El e viu și că noi vii vom fi în veacul veacului!

Iisus a plecat dintre noi, ca să ne gătească un loc; iată-ne dar, învingători ai morții, prin cel ce are toată puterea, în cer și pepământ.

„Așa se afirmă biruința supremă a lui Dumnezeu! căci iubirea Tatălui nu s'a mulțumit să smulgă pe copiii Săi dela moartea, înoinđ viața lor dincolo de mormânt; El a vrut să facă chiar din dușmanul Său instrumentul principal al biruinței Sale și să se servească chiar de cel învins la împlinirea planurilor Lui. El a vrut ca moartea să fie pentru noi un drum spre glorie și a împlinit în Iisus Christos voința sa milosărdă!“³⁾

* * *

1) Lacrange; L. L'evangile de J.—C. Gabalda, 1928, p. 581
2) Maeterlinck, La Mort, 73 ed. Charpentier, 1925, p. 271

3) Evangile et Liberte, 43 lea an, No 13.; A. N. Bertrand: „Le Dieu intime“ a 2-a ediție 1930

Vechii Āsirieni istoriseau epopeea cea plină de tristețe a eroului legendar Ghilgomeș), cel ce zadarnic a căutat viața, căci n'a aflat decât neantul: era gemătul lumii ce n'a cunoscut Calea, Adevărul și Viața! Azi Sf. Evanghelie ne arată pe Apostoli alergând cu fierbinte dorință de a se încredința că adevărată e vestea adusă de Maria Magdalena; și ei au văzut și au crezut.

La vestirea Sf. noastre Biserici să alergăm și noi la Cel ce ne-a descoperit viața prin moartea

Sa și moartea prin viața Sa! Și aflându-L, înviat să înțonăm din adâncurile ființei noastre cântarea vieții, a vieții sfinte, depline!

Și inimile noastre ve vor umple de mirezmele duhovnicești ale grădinii lui Nicodim, în zorile celei mai frumoase dimineți a primăverii omenirii.

N. CHIȚESCU

1) vezi tălmăcirca Păr. Prof. Mihălcescu, ed. Pavel Suru.

BIBLIOTECA MISIONARA „PATRIARHUL MIRON”

— Ecouri și propuneri —

Biblioteca misionară „Patriarhul Miron” înlătură o mare lipsă ce se accentuă din ce în ce mai mult și vine ca un neprețuit ajutor în lucrarea misionară a bisericii ce trebuie intensificată din zi în zi cât mai mult, alimentată cu forțe cât mai mari și mai noi și edificată temeinic spre biruința ortodoxiei și salvarea acestui neam.

Tipărirea acestor broșuri ne bucură și ne încurajează, având puțința ca să punem în mâna creștinilor, cărți, din cari totdeauna să poată găsi înfrășătarea adevărilor sfinte și lămurirea credinței ce o are. Aceste tipăriri sunt bine venite, ca adevărate lumini ce trebuie să lumineze în întunerecul sufletesc ce tinde să ia proporții și spre croirea adevăratei căi ce trebuie urmată spre Mântuitorul care este „Calea, Adevărul și Viața”.

De aceia din tot sufletul urăm, tuturor inițiatorilor și conlucrătorilor acestei însemnate opere, spor cât mai rodnic și rugăm pe Dumnezeu să reverse harurile Sale ca această lucrare să fie cât mai îndelungată și cât mai bine orânduită.

Din Apostolul cu Nr. 5 din 1 Martie 1932 am luat cunoștința de părerile a doi frați preoți. Cu adâncă smerenie aduc și eu la cunoștința Prea Cucerniciei Voastre unele propuneri:

1) Se se tipărească în primul rând broșuri prin cari să se apere și să se explice toate învățăturile bisericii noastre pe cari le atacă sectele, răsturnându-se neadevărurile ce le susțin sectanții.

Socotesc că aceste broșuri să fie preferate întâi, dând posibilitate, cât mai devreme, fraților preoți a înarmă pe credincioși cu adevărata învățătură a bisericii, a fi lămuiriți pe deplin, și convinși în credința lor, iar pe de altă parte să se contrabalanseze invazia de tipăriri sectante ce se îndreaptă către sufletele creștinilor. Acest puhoi veninos nu poate fi stăvilat decât printr'un bogat torrent de tipăriri ale bisericii, în cari să se găsească adevărul sfânt și sigur. A luptă numai cu

graial și a nu lăsa spre citire ascultătorilor nimic se asigură bisericii un slab succes. Gustul cetitului ia proporții și el trebuie canalizat și altoit de noi și de biserică.

2) Aceste broșuri să fie scrise absolut pe înțelesul poporului și cu cât mai multe citate biblice, bine înșiruite, temeinice și sigure. (Nu împărtășesc părerea C. Preot D. Dumitrescu ca să fie cât mai puține citate). Poporul a început să pretindă că ceiace susții, să fi dovedit și documentat cât mai sigur și cât mai bine.

3) În broșura Nr. 2 s'a făcut o înșirare a sf. taine și o sumară explicare. Cred că ar fi bine să se revină, apărând pentru fiecare taină, sau două, o singură broșură în care să se arate instituirea tainei, temeurile scripturistice, rolul în biserică, foloasele îndeplinirii lor etc.

Să se evite pe cât e posibil, ceia ce s'a făcut în Nr. 2, arătarea tainelor cum sunt înțelese de Protestanți sau Catolici. Creștinul întâi că nu înțelege ce sunt aceștia și dacă înțelege pe el nu-l interesează decât așa cum trebuie să creadă mai bine și mai adevărat. În mintea credincioșilor noștri nu trebuie să fie încurcătura ci adevărata lumină și el trebuie edificat spre înțelegerea învățăturii bisericii noastre și a apărării ei. Atât!

4) Să se tipărească explicarea diferitelor slujbe religioase, liturghia, dovedindu-se originea lor și foloasele harice asupra creștinilor.

5) Să se tipărească o broșură prin care să se explice însemnătatea ce o au lucrurile din biserică și sf. odăjdii și ceiace reprezintă ele.

6) Să se tipărească predici—separate—in legătură cu toate evangheliile Duminicilor și sărbătorilor de peste an.

7) Să se tipărească broșuri prin care să se stăruiască asupra unei mare lipse ce se observă la creștinii noștri—lipsa de sinceritate la spovedanie și abținerea dela cuminicarea cu trupul și sângele Domnului,

8) Un frumos început se creiase prin scrierea vieții sfinților de către d-nii Sadoveanu și Pătrășcanu. Acest început trebuie continuat prin aceste broșuri invitându-se la această lucrare literară cum și inimoșii creștini d-nii Al. Lascarov-Moldoveanu, Opreșan și alții.

9) Să urmeze tipărirea de broșuri moralizatoare, de educație creștinească, familiară, socială și patriotică.

10) Să se dea la iveală câți de rugăciuni însoțite de explicări

11) La sfârșitul fiecărei broșuri să fie o pagină sau două, cu rugăciuni și cântece creștinești.

12) Mi a căzut în mână o carte de cântece pentru copii editată de bapțiști. Avea peste 500 de cântece pe note, tipărite în America special pentru România. Aceasta denotă mare lucru în propaganda lor.

Mă gândesc că ar trebui să se lucreze și la noi în această direcție, știut fiind că viitorul îl vom avea așa după cum vom ști să ne apropiem copiii și să ni-i îndrumăm.

13) În ceiace privește prețul și plasarea broșurilor mă unesc în totul cu propunerile C Preot D. Dumitrescu apărute în Apostolul dela punctele 3—10 adăogând următoarele:

a) Sf. Mitropolie să trimeată tuturor parohiilor un ordin prin care să se anunțe aceste tipăriri și să se dea posibilitatea fraților preoți ca rabatul ce se acordă să fie întrebuițat după voiață fie în folosul bibliotecii parohiale, fie în folosul personal al celui ce plasează cărțile; în fe-

lul acesta fiind interesat și colportorul, se va face a mai mare și mai rapidă plasare.

14) Costul numerilor 1 și 2 în sumă de 300 lei l-am expediat cu mandatul Nr. 427. 5. IV 931 pe seama Secției Economice.

15) Pentru Cercul pastoral Puchenii Moșneni vă rog a-mi expedia 100 broșuri din fiecare număr ce va apărea.

Acestea fiind umilele mele propuneri mă gândesc la marea nevoie ce se simte și în rândurile preoților cât și ale păstoriților, Biblia tradusă corect și cu aprobarea Sf. Sinod. Ar fi un titlu de glorie și apogeu Bibliotecii misionare „Patriarhul Miron” să înscrie printre numerele sale această tipăritură, care să poată pătrunde pe preț cât mai mic în toate casele.

Fiiți Prea Cucernice Părinte, ecoul dorințelor noastre și al neînțăturatei nevoi ce se simte și stăruiți din răspuțeri pe lângă forurile competente ca Biblia să vadă lumina zilei cât mai curând. Căci e o mare durere când luptăm împotriva sectanților cu însăși traducerile lor greșite și intenționat plămuite pentru combaterea noastră. Iar atunci când dorim să dăm credincioșilor Cartea cărților nu avem acest tezaur curat și eșit din mâinile bisericii noastre.

Rog pe Dumnezeu să insuffle în sufletele preoților Săi duhul înțelegerii, al jertfei pe altarul Domnului, ca râvna Casei Sale să fie cât mai mare și iubirea dintre noi cât mai desăvârșită.

Cu adăncă smerenie.

Preșdăntele, Pr. D. Nicolescu

CRONICA EXTERNA

Studentii teologi streini, invitați de I. P. S. S. Mitropolitul Dionisie al Varșoviei.

Duminică 13 Martie 1932, orele 12 studenții teologi streini bursieri dela Facultatea de Teologie ortodoxă din Varșovia am fost invitați de I. P. S. Sa Mitropolitul Dionisie al Varșoviei și al întregii Polonii ortodoxe, care este și decanul sus menționatei facultăți, la I. P. S. Sa. Studenții aceștia, în număr de 5, sunt următorii: D-l Ilie Băcioiu în anul II, Velicu Dudu anul IV, Emanuil Fatiades, grec, în anul II și 2 sârbi veniți de câteva zile dela Belgrad, în anul II, iar celălalt în anul III. Colegul nostru, grec este trimis de Patriarhia din Constantinopol, iar Sârbii de I. P. S. Sa arhiepiscopul de Peci, Mitropolit al Belgradului Karloviț și patriarhul Sârbesc, *Varnava*.

Am fost invitați pentru o cât mai strânsă legătură sufletească între capul bisericii ortodoxe din Polonia și noi, șef sub oblăduirea căruia ne aflăm.

Tot I. P. S. Sa este acela care din punct de vedere material se îngrijește de soarta noastră, a tuturor. Într-o atmosferă călduroasă, I. P. S. Sa

a întreținut cu noi o convorbire de mai bine de o oră și jumătate discutând diferite chestiuni în legătură cu viața bisericească din Polonia, Rusia Sovietică și din bisericile ai căror reprezentări am fost de față, discutând despre viața bisericească din Polonia, în cazul când scaunul Mitropolitan ar rămâne vacant. În legătură cu această idee scurt exprimată, dar care ne spune mult, vom adăoga unele din observațiunile mele.

În biserica ortodoxă din Polonia, sunt chestiuni de ordin național și de ordin psihologic, cărora li se subordonează adesea multe din chestiunile de ordin bisericesc, cari sunt în detrimentul a însăși bisericii.

Din chestiunile de ordin național, ar izbucni o eventuală luptă între diferitele naționalități cari sunt încorporate în biserica ortodoxă și anume: Ruși, Ucrainieni și Ruși-albi, la o eventuală alegere a unui nou Mitropolit. Fiecare națiune ar dori un Mitropolit din sânul ei. Și rezultatul luptei va fi nefast pentru biserică, având în ve-

dere antagonismul care există între aceste trei națiuni slave, surori, deși în aparență s'ar părea că divergența de idei și scopuri, nu ar juca un rol atât de mare.

Fiecare dintre ultimele două naționalități, ucrainiană mai ales și rusă-albă, cere ca în biserică, să se introducă limba maternă ca limbă de cult, predica să se țină deasemenea în aceeași limbă iar nu rusă etc.

Țind la naționalizarea bisericii. În privința chestiunii de ordin psihologic, este separatismul care există între cele trei națiuni. Indiferență, pentru ca să nu zic ură. Ucrainenii și Rușii-albi își amintesc bine ceea ce a constituit pentru cultura și eul lor național, Rusia țaristă, care nu-i recunoștea ca un ce aparte, ca națiune cu limbă, cultură și tradiție aparte.

Cine se va folosi de lupta aceasta? Romano-Catolicii și uniții așteaptă.

Discutând despre cult, s'a accentuat fastul cu care se săvârșește în biserica rusă, fast care nu se întâlnește într'o altă biserică ortodoxă, nici la Constantinopol chiar, după cum ne-a declarat și I. P. S. Sa, din cele văzute în călătoria pe care câțiva ani în urmă a făcut-o în răsărit.

În privința situației ei din Rusia-Sovietică, I. P. S. Sa ne-a declarat că cu toate știrile relative pe cari le primim pe diferite căi de acolo, încă nu putem ști cu adevărat situația reală a bisericii ortodoxe. Există preoți, episcopi, dar lipsiți complet de o organizațiune bisericească.

Fiind vorba de biserica ortodoxă autocefală română, ea este cea mai puternică și cea mai bine prezentată din toate punctele de vedere.

Unul din cei doi studenți sârbi a transmis apoi binecuvântarea I. P. S. Patriarh al Sârbilor, Varna, în limba sârbească.

I. P. S. Sa Mitropolitul Dionisie i-a mulțumit arătându-și îngrijorarea sa față de o eventuală schimbare pe tronul patriarhal prin moartea ac-

tualului patriarh, care este bătrân. Pentru prosperitatea bisericii sârbești, a adăugat I. P. S. Sa, doresc ca actualul patriarh să mai trăiască 100 de ani.

Biserica sârbă este atacată și de romano-catolici și de masoni.

„În timpul călătoriei mele la Belgrad, continuă I. P. S. Sa, am văzut afișe lipite pretutindeni, și cari anunțau întrunirile lor.”

„Nici noi nu suntem lipsiți de masoni, am adăugat eu, cari atacă biserica depe banca ministerială”. Discutând apoi chestiunile, evenimentele cari se petrec în orientul ortodox, s'a evidențiat lupta dintre ortodocși pentru alegerea patriarhilor pe de o parte și politica statelor sub protectoratul cărora se află. În numele colegilor mei prezenți, am rostit câteva cuvinte prin cari am mulțumit pentru grija specială pe care ne-o acordă nouă studenților streini, bursieri, I. P. S. Sa (Mitropolitul Dionisie), ceea ce ne dovedește și atitudinea pe care-o are față de țările din care am venit, pentru ca să primim cultura teologică necesară, sub înțeleaptă conducere a I. P. S. Sale.

Față de grija aceasta părintească, ne simțim totdeauna obligați.

„Nu știm ce ne așteaptă, în viitor, pe fiecare din noi, dar dacă Dumnezeu ne va învrednici, fiecare se va strădui ca, pentru grija pe care I. P. S. Voastră ne-ați arătat-o, să vă mulțumească prin munca întru întărirea ortodoxiei, în general, iar în particular a bisericilor noastre naționale”.

Foarte mișcat, I. P. S. Sa ne-a încredințat din nou din tot sprijinul cuvenit, ca să ne simțim „ca la noi”, așa cum eră obiceiul în Rusia antebelică, deși greutățile de azi sunt așa de mari.”

Ne-am despărțit, adânc mulțumiți sufletește, de clipele acestea atât de înălțătoare.

V. Dudu
student

C A R T I N O I

≡ **Icon. Dr. Gr. Cristescu: Vino și vezi, Meditații.** Tipografia și compactoria „Dacia Traiană”, Sibiu, 376 p., lei 120.

Cel care „descoperă” pe Părintele Profesor Cristescu într'un moment, în care activitatea-i prodigioasă a produs deja o bibliotecă întreagă, se găsește la un mare împas dacă e ispitit să vorbească despre opera Prea Cucerniciei sale: Cu ce să înceapă; ca să prefere din cele vreo 30 de publicații de până acum?

Intrucât mă privește am ales volumul indicat aici poate și fiindcă titlul acesta evanghelic—chemare pornită dintr'o puternică convingere personală, ce se exprimă în chip așa de majestuos—

amintește un moment din viața autorului, pe care mi place să-l însemn aici: titlul unui celebru catehism¹⁾ al Profesorului de Omiletică și Catehetică din Paris, W. Monod, ai cărui auditor preferat și onorat între toți, a fost în timpul studiilor sale în streinătate. Însfârșit l-am ales și din cauză că reprezintă, după cum ni se spune în „Cuvântul de lămurire” o culegere proprie a Părintelui Profesor, o selecțiune făcută din alte opere publicate, (dintre care unele epuizate): substanță a o bună parte din scrierile sale.

Cartea de față este, deci, o antologie de me-

1) „Viens et vois”, Librairie Fischbascher, 1928.

ditații religioase—gen rareori abordat la noi și pe bună dreptate, din nenorocire... Și aici, ca și în celelalte scrieri—in diferitele probleme religioase, care l-au preocupat: de psihologie religioasă, de Teologie practică, pastorală, de catehetică și Omiletică mai ales, — caracteristic e fragezimea exprimării ce împodobește un fond puternic în înfățișarea înaltă a Evangheliei celei vecinice.

Puține predici am cetit, în care să se îmbine așa de armonios rugăciunea cu poezia, adevărul religios cu o abundență de imagini minunate. — Aici mai bine decât oriunde se înțelege că fondul e forma și forma însăși e fond. „O imagină zice un critic al nostru (Ibrăileanu: „Scriitori și curente”, ediția II p.11)—nu e formă e fond și formă, e bazată pe faptul psihic fundamental, pe stabilirea de asemănări și deosebiri între lucrurile din lume. Câte imagini, atâtea deosebiri de asemănări și deosebiri, atâtea afirmații și negații despre lume, — atâtea fond”. Nu e aceasta caracteristica formei Evangheliei însăși?

Frumusețea acestor meditații se mai evidențiază, prin duioșia sentimentelor, exprimată alături de vigoarea verbului tăios, prin spontaneitatea unei expresii fericite, ce se află alături de cuvântul trudit diversitate unificată printr'o inspirație susținută, ce crește învăluind sufletul și înălțându-l cu sine spre alte zări.

Iată, de pildă câteva rânduri: „.... Cum strălucesc în soare zăpezile povărnite pe culmi, așa să strălucească înaintea Ta, de înțelepciunea vieții, căruntețele mele!.. Cum înfloreste nufărul din adâncurile apelor, așa să înflorească sufletul meu din adâncurile sfințeniei Tale!.. Cum strivește bobul de grâu bulgărul de pământ și odrăsește spornic pe brazdele lumii, așa să răzbească sfințenia Ta, lutul trupului meu, ca să rodească pentru Împărăția Ta!.. Cum murmură șipotul în vadul văilor tainice, așa să murmure rugăciunea mea în văile suspinului și spaimelor vieții!...” (*Doamne strigut-am către Tine*, p. 5).

Punând pe primul plan cele ale duhului, Prea Cucernicia Sa e, totuș, profund mișcat de mizeria trupească a omului și predica socială — atât de obicinuită în Apus, — e puternic și sistematic reprezentată în acest volum. Iată câteva titluri semnificative: „Dați-le voi să mănânce!” „Fără-miturile care cad dela masa stăpânilor”, „Nimic să nu luați pe cale!” și câteva rânduri: „...dela banchetul care imbuiează pe unii nici o fărămătură nu ajunge la porțile mizeriei, căci nici un drum de iubire nu pornește dela inimile lor împietrite. Egoismul rămâne închis în cetatea belșugului și a huzurului, — în timp ce, afară câinii de pripas ling rănile atâtor lazări flămânzi care dispută înfrigurați hrana câinilor rățăcitori” (p. 105).

Cum Biserica noastră se pare că n'a luat o atitudine precisă în chestiunile sociale, contribuția Părintelui Cristescu e cu atât mai bine venit și de actualitate.

Sfârșind, mărturisesc că n'am avut decât intenția să amintesc cetitorilor acestei reviste un

nume și o muncă pe tărâmul Bisericii noastre. Aceste câteva observații făcute în treacăt și într'un cadru forțamente restrâns nu pot constitui un indemn eficace la cetirea și meditarea acestei cărți de înaltă valoare spirituală. Folosul unei cărți în genul acesta nu se demostrează, el se dovedește, se simte adânc în lupta vieții, în lupta cu stihiiile lumii acestea.

N. CHIȚESCU

PAROHII VACANTE

PREOȚI

Protoieria Jud. Mușcel Circ. II Priboeni. Se publică vacanța parohiei **Vrănești** prin demisiunea parohului Nicolae Stângescu-pe ziua de 1 Aprilie c.

Parohia de 316 familii cu două biserici în stare de serviciu. Sesiie parohială nu are și deasemenea casă parohială nu există. Venitul anual poate fi 2000-3000 lei. Parohia are și o donație teren-pădure și islaz, care se administrează în folosul epitropiei. Doritori a ocupa această parohii în termen legal-30 zile dela data publicării-vor înainta actele necesare pe calea oficiului protopopesc. Pe altă cale nu se consideră.

Protopop, Pr. Ilie Cercel

Protoieria Jud. Teleorman Circ. Alexandria. Se publică concurs cu termen legal pentru ocupare parohiei **Țigănești** din acest Protopopiat, devenită vacantă-prin decesul Pr. Ion Mateescu.

Parohia are 400 familii cu 1890 suflete. Are sesiie parohială completă, plus (5 cinci) Ha. teren arabil care se arendează de sf. Mitropolie.

Casă parohială nu are. Biserica este renovată în 1925.

Venitul epitrahilului se cifrează la circa 4000 lei anual.

Parohia fiind de cl. I, se cere candidaților Licența în Teologie cari vor trebui să predea Religia în clasele primare.

Cererile însoțite de actele cerute de regulament se vor înainta în termen Protopopiatul Alexandria. Cele venite pe altă cale, nu se iau în considerațiune. Protopop, Iconom Ștefan D. Popescu

CÂNTĂREȚI

Protoieria III. Jud. Prahova. Se publică concurs cu termen de 15 zile pentru ocuparea unui post vacant de cântăreț în parohia **Chișorani**.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta la această Protoierie cererile însoțite de acte. Candidații fără școală se vor prezenta la examen în fața comisiunii protopopești, aducând taxele precise. Protopop, Vincentzu Pop.

Protopopia I. Turnu Măgurele. Se publică concurs pentru ocuparea postului de cântăreț dela parohia **Slobozia Mândra**, devenit vacant prin decesul cântărețului Ioan Sitaru.

Doritorii de ocupa acest post, vor înainta în

termen de 15 zile dela publicare în „Apostolul” cererile însoțite de acte Protopopii I. T. Măgurele.

Protopop, *Ic. Ioan Pop, Băldescu*

Protopopia Jud. Teleorman Circ. Alexandria.
Se publică concurs cu termen legal pentru ocuparea postului de cântăreț II al parohiei **Cuv. Parascheve Alexandria**, devenit vacant prin transferarea titularului pe data de 1 Aprilie cor. Cererile se vor adresa la Parohie și la protopopiatul Alexandria.

Protopop, *Iconom Ștefan D. Popescu*

Protoieria III Jud. Dâmbovița, Târgoviște.
Se publică concurs cu termen de 15 zile, pentru ocuparea postului de cântăreț de la parohia **Stănești**, devenit vacant pe 1 Martie c, prin punerea în disponibilitate a cântărețului lamandi Alexandru.

Cererile însoțite de actele necesare se vor înainta oficiului acesta protoierii.

Protoieriu, *Alexandru Popescu*

Protoieria Jud. Prahova, Circ. I Ploești. Se publică concurs cu termen de 15 zile dela data prezentului număr din „Apostolul”, pentru ocuparea postului de cântăreț II dela biserica **Sf. Filofteia din Ploești**, devenit vacant pe 1 Aprilie a. c., prin transferarea titularului.

Petițiile însoțite de acte se vor înainta în termenul sus arătat, Protoieria I Ploești,

Protopop, *Const. M. Petre*

DARURI ȘI MULȚUMIRI

Enoriașul Tudor D. Ghiță a donat bisericii din **Gorgota Prahova** o cruce de lemn, pictată, în valoare de lei 1.000.

Se aduc mulțumiri călduroase.

Ș T I R I

I. P. Sfințitul Patriarh a dăruit bisericii filiale Nicuț din orașul Câmpulung (Mușcel) un rând complet de odăjdii preoțești, din stofă dela Lyon în preț de 25.000 Lei.

Telegrame

I. P. S. Patriarh Miron

BUCUREȘTI

23 III 1932

Clerul Capitalei, intrunit la Societatea Clerului, a luat cunoștință cu deosebită însuflețire de înălțătoarea și patriotica cuvântare ce ați ținut la Societatea ortodoxă a Femeilor Române în ziua de 20 Martie c, și vă asigurăm că va fi înlături cu orice

sacrificiu de I. P. S. Voastră, pentru traducerea în fapt a principiilor enunțate.

Econ. D. Georgescu

Secretar *Diac. Marius Constantinescu*

* * *

I. P. S. Patriarh al României

6 IV 1932

BUCUREȘTI

Preoțimea Capitalei întrunită la 5 Aprilie a protestat contra amendamentului trecut în legea învățământului superior de a se înființa o facultate teologică catolică pe lângă Universitate și vă roagă cu tot respectul a interveni pentru ștergerea acestui amendament neconstituțional și anti-național.

Președinte, Econ. D. Georgescu

* * *

Ministerul Instrucțiunii și Cultelor cu adresa Nr. 34663/3699 a. c. a aprobat înființarea parohiei Bradu Staicu prin deslișirea dela parohia Oiteni din Capitală fără ca bugetul să fie augmentat, adică va funcționa cu personalul existent.

* * *

Dela Asociația preoteselor

Comitetul Bazarului mulțumește, pe această cale, tuturor generoșilor donatori cari, în cursul anului 1931, au contribuit la ușurarea nevoilor văduvelor și orfanilor de preoți și studenților teologi.

Anul acesta, bazarul fiind fixat pentru ziua de 15 Mai, în căminul din str. Pitar Moș, 27.

* * *

Colonie de copii de preoți. Preotul Nicolaide va organiza, în vara anului acesta, o colonie de copii de preoți, la Mangaha. Cucernicii preoți cari doresc să-și trimeată copiii acolo se vor adresa Preotului Nicolaide Str. Sătucu I No. 9. IV București.

* * *

Conferințele generale pastorale se vor ține, anul acesta în luna Iunie. Prima serie în zilele de 14—15 Iunie, a doua în zilele de 21—22 Iunie.

Subiectele ce se vor trata sunt următoarele:
1) Teoretic: *Educația religioasă a tineretului școlar și mijloacele practice pentru aceasta.*

2) Practic: *Cum sa se faca slujbele rituale în și afara de bis. rică, cu toata demnitatea și spre edificarea sufletească a credincioșilor.* Vor fi pușidate: La București, în sala Societății Clerului „Ajutorul” din Bul. Pache, de P. C. Preot I. Mihălcescu, profesor universitar; la Ploești de P. C. Diacon Haralamb. Roventă, profesor universitar; la C. Lung Muscel de P. C. Pr. C. Moldovan, consilier referent; la Târgoviște de P. C. Preot Petre Chiricuța; la Giurgiu de P. C. Pr. Manea Popescu; la T. Măgurele de P. C. Pr. Mihail Bulacu, docent universitar.